

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

З «ГЕОГРАФІЇ»

**для вступників на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(вступ на другу вищу освіту)**

**Спеціальності: 014.07 Середня освіта (Географія)
103 Науки про Землю
106 Географія**

Схвалено Вченою радою географічного факультету

Протокол № 10 від 19 квітня 2023 р.

Голова ради Мирослав ЗАЯЧУК

Чернівці – 2023

Розділ I. ГЕОГРАФІЯ: РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ

Тема 1. Вступ Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Джерела знань про регіони та країни світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів.

Тема 2. Загальна характеристика Європи. Особливості економіко-географічного положення Європи. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Природні умови і ресурси регіону. Характеристика населення Європи. Українська діаспора у країнах Європи. Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Вторинний сектор економіки. Третинний сектор економіки.

Тема 3. Характеристика країн Європи.

Німеччина. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.

Франція. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.

Велика Британія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією.

Італія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Італією.

Польща. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Міжнародні зв'язки України з Польщею.

Тема 4. Загальна характеристика Азії. Особливості економіко-географічного положення Азії. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Особливості економіки країн Азії. Зв'язки України з країнами Азії.

Тема 5. Характеристика країн Азії.

Японія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.

Китай. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Зовнішні економічні зв'язки.

Індія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості структури економіки країни, що розвивається.

Тема 6. Характеристика Австралії. Місце країни у світі та регіоні. Система розселення. Особливості сучасного розвитку країни. Галузі господарства.

Тема 7. Загальна характеристика Америки

Особливості географічного положення Америки. Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Америки. Первинний сектор економіки. Вторинний сектор економіки. Третинний сектор економіки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці.

США. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США.

Канада. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Особливості сучасного розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Канадою.

Бразилія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості структури економіки країни, що розвивається.

Тема 8. Загальна характеристика країн Африки. Особливості географічного положення Африки. Природні умови і ресурси регіону. Особливості економіки країн Африки. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки.

Розділ II. ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР ЗЕМЛІ

Тема 1. Україна в геополітичному вимірі

Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Основні вектори сучасної української геополітики.

Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин

Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.

Тема 3. Топографія та картографія. Топографічна карта: проекція, розграфлення. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу. Використання азимутів. Плани населених пунктів. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах.

Тема 4. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети. Геоїд. Показники руху Землі навколо своєї осі. Основні види часу. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки. Причини зміни пір року. Зміна пір року у Північній та Південній півкулях.

Тема 5. Географічна оболонка Землі. Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Антропосфера.

Тема 6. Геологічне середовище людства. Властивості літосфери. Тектоніка літосферних плит. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Гірські породи та закономірності їх поширення. Вплив людини на літосферу. Глобальна ресурсна проблема

людства.

Тема 7. Атмосфера та системи Землі. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії.

Тема 5. Гідросфера та системи Землі. Світовий океан та його складові. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України.

Тема 6. Біосфера та системи Землі. Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Природні зони.

Тема 7. Географічний простір. Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа». Географічний простір, його системоутворювальна роль та характеристики.

Тема 8. Демографічні процеси у світосистемі. Динаміка чисельності населення світу. Природні, соціальні, економічні й екологічні чинники та просторові особливості природного руху населення у світі. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Демографічні чинники розвитку економіки та спеціалізації країн.

Тема 9. Глобальна економіка. Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг. Роль транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Туризм.

Тема 10. Населення України. Кількість населення України. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності. Особливості вікового і статевого складу населення України. Міграційні процеси в Україні. Українці на світовому і регіональному ринку праці. Демографічна політика в Україні.

Тема 11. Економіка України в міжнародному поділі праці. Сучасні риси національної економіки України. Міжнародні транспортні коридори на території України. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Атлас для 10-11 класів. Економічна і соціальна географія світу./ Укл. Барладін О.В. 2005р. ЗАТ «Інститут передових технологій», 2005 р., ТОВ «Антекс – К», 2005 р., - 48с.
2. Географія рівень стандарту) : підручник для 11 класу закл. загал. серед. Освіти. / Віталій Безуглий, Галина Лисичарова. Київ : Генеза, 2019 р. 176 с.
3. Географія : Комплексна підготовка до ЗНО. / В.В. Безуглий, І.І. Костащук. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017 р. 400 с.
4. Економічна та соціальна географія світу : навч. посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей . – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. 200 с.
5. Географія: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. / А. Кузишин, О. Заячук. Тернопіль : Підручники і посібники, 2020 р. 448 с.
6. Підручники. Сайт Міністерства освіти і науки України - <https://mon.gov.ua/ua/tag/pidruchniki>

Допоміжна

1. Атлас 10-11. Економічна і соціальна географія світу./ За ред. Молочко В.В. / Державна служба геодезії, картографії та кадастру. Державне науково-виробниче підприємство К.: «Картографія» 2008 . – С. 52.
2. Багров Н.В. География в информационном мире. – К.: Лыбидь, 2005. – 184 с.
3. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економіка та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 688 с.
4. Бершадська Т. Економічна та соціальна географія світу. 10 клас. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 264с.
5. Гільберг Т.Г. Практикум з курсу «Економічна та соціальна географія світу». 10 клас. – Кам'янець-Подільський: Абетка – Нова, 2003. – 28 с.
6. Дахно І.І. Країни світу: Енциклопедичний дов. – К.: Мапа, 2004. – 606 с.
7. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – Львів: Видавничий дім «Панорама», 2003. – 580 с.
8. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. – К.: Альтепрес, 2005. – 436 с.
9. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Галич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 661с.
10. Масляк П.О., Дахно І.І. Економічна і соціальна географія світу. – К.: Вежа, 2004. – 279 с.
11. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 292 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
12. Міжнародні організації: Навчальний посібник / За ред. Ю.Г.Козака, В.В. Ковалевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 288с.
13. Сухий П.О., Жупанський Я.І. Географія основних галузей рослинництва світу: Навчальний посібник. У 2 ч. Чернівці: Рута, 2007. Частина 1. – 84 с.
14. Сухий П.О., Жупанський Я.І. Географія основних галузей рослинництва світу: Навчальний посібник. У 2 ч. Чернівці: Рута, 2007. Частина 2.– 68 с.
15. Сухий П.О., Жупанський Я.І. Тваринництво: структура та значення в агровиробництві світу: Навчальний посібник. Частина 1.- Чернівці: Рута, 2007. – 67 с.
16. Сюткін С.І., Леонтева Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2004. – 246 с.
17. Тренувальні тести для підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання з географії. Електронний навчально-методичний комплект. – Інститут педагогічних інформаційних технологій, 2008.

18. Шищенко П.Г., Олійник Я.Б., Степаненко А.В., Масляк П.О. Географія: Навч. посіб. для старшокласників та абітурієнтів. Відповіді на всі питання нової програми. – 2-ге вид. перероб. і допов. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 434 с.
19. Географіка. Географічний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji/35
20. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
21. Інтернет на користь: онлайн-ресурси для вивчення географії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi>
22. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в основній і старшій школі у закладах загальної середньої освіти з навчанням українською мовою у 2019/20 навчальному році [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки, 2017. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
співбесіди з «Географії»
для вступників на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(вступ на другу вищу освіту)
Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

Співбесіда проводиться у такому порядку:

1. Вступник отримує білет, який включає 3 теоретичних завдання.
2. Абітурієнт повинен підготувати відповіді на ці питання на листку вступних випробувань, а потім усно на них відповісти членам комісії.
3. Вислухавши відповіді, члени комісії можуть задавати додаткові питання, але такі, які стосуються більш глибокого висвітлення попередньо поставлених питань.

Оцінювання рівня знань абітурієнта.

Остаточна оцінка визначається із врахуванням результатів відповідей на всі завдання.

Оцінка “відмінно” (181-200 балів; рекомендовано) виставляється абітурієнту, який повністю оволодів теоретичним матеріалом та практичними аспектами відповідної навчальної дисципліни, але крім того, система його знань відображає вміння творчо поєднувати інформацію, робити незалежні висновки, знаходити адекватні приклади і аргументи з реального життя.

Оцінка “добре” (161-180 балів; рекомендовано) характеризує рівень підготовки, при якому абітурієнт повністю оволодів теоретичним матеріалом та практичними аспектами даної навчальної дисципліни, однак система його знань не виходить за межі стандартної програми – це лише грамотне відтворення та пояснення матеріалу при наявності певних, відносно несуттєвих помилок і неточностей.

Оцінка “задовільно” (124-160 балів; рекомендовано) відповідає рівню підготовки абітурієнта, при якому він демонструє загальну, елементарну обізнаність в матеріалі (як в теоретичному, так і в практичному аспекті), однак сутність проблем розкривається неповністю, фрагментарно і має характер не стільки свідомого, скільки механічного відтворення при наявності суттєвих помилок у відповідях.

Оцінка “незадовільно” (100-123 бали; не рекомендовано) виставляється абітурієнту, який неспроможний дати навіть стислу, базову характеристику відповідних проблем, у якого відсутні знання щодо загальної структури проблематики дисципліни (окремих розділів), ключових положень та дефініцій, наявні грубі помилки у поясненнях.